

บันทึก

เรื่อง ความผูกพันของรัฐบาลไทยเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลที่เป็นศัตรูต่อสหประชาชาติ

(๑) เมื่อเสร็จสงครามใหม่ๆ รัฐบาลไทยได้ส่งคณะผู้แทนทางทหารไปเจรจาทำความตกลงกับผู้บัญชาการทหารสูงสุดฝ่ายสัมพันธมิตร ประจำภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในความตกลงทางการทหาร ซึ่งได้ทำขึ้นเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๔๘๘ มีข้อความว่า “ให้รัฐบาลไทยทำการกักคุมคนชาติญี่ปุ่นและเยอรมันเอาตัวไว้ให้ฝ่ายสัมพันธมิตรใช้ตามที่ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ฝ่ายสัมพันธมิตรจะแจ้งให้ทราบ” ไม่มีข้อความเกี่ยวกับการควบคุมทรัพย์สินโดยเฉพาะ แต่มีความอีกตอนหนึ่งว่า “ให้ยึดและมอบอาวุธสัมภาระและทรัพย์สินอื่นๆ ของฝ่ายญี่ปุ่นให้แก่สัมพันธมิตร” ทั้งมีความระบุว่า รัฐบาลไทยจะต้องทำตามคำขอใดๆ ของผู้บัญชาการทหารสูงสุดฝ่ายสัมพันธมิตรด้วย ซึ่งเป็นข้อความที่กว้างขวางมากอยู่

(๒) ต่อมาเมื่อรัฐบาลส่งคณะผู้แทน (ฝ่ายพลเรือน) ออกไปเจรจาเพื่อเลิกสถานะสงครามกับอังกฤษที่เมืองแคนดีและสิงคโปร์ ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๘๙ ตอนเช้ามีการลงนามในหัวข้อความตกลง (Head of Agreement) และตอนบ่ายได้ลงนามในความตกลงสมบูรณ์แบบเพื่อเลิกสถานะสงคราม

(๓) ในความตกลงสมบูรณ์แบบ ไม่มีข้อความเกี่ยวกับการควบคุมทรัพย์สินของบุคคลที่เป็นศัตรูต่อสหประชาชาติ แต่ภาคผนวกแห่งหัวข้อความตกลง มีความอยู่ข้อหนึ่งว่า “รัฐบาลไทยรับจะถือบรรดาทรัพย์สินของญี่ปุ่นและศัตรูอื่นไว้เพื่อสัมพันธมิตร” (to hold all Japanese and other enemy property at the disposal of the allies)

(๔) ปัญหาต่อมาจึงเกิดขึ้นว่า เมื่อได้ลงนามในความตกลงสมบูรณ์แบบแล้ว หัวข้อความตกลงยังมีผลใช้บังคับหรือไม่ บทบัญญัติในหัวข้อความตกลงมีมากกว่าในความตกลงสมบูรณ์แบบ ฝ่ายเราถือว่าหัวข้อความตกลงเป็นอันไม่ใช้บังคับ แต่ฝ่ายอังกฤษถือว่ายังคงใช้บังคับ จึงได้เจรจากันต่อมาโดยลำดับ จนถึงเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๔๙๐ จึงได้มีหนังสือแลกเปลี่ยนกันระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศกับเอกอัครราชทูตอังกฤษ มีความตอนหนึ่งว่า “รัฐบาลไทยจะคงถือบรรดาทรัพย์สินของญี่ปุ่นและของศัตรูอื่นไว้ให้สัมพันธมิตรใช้ต่อไป หลังจากได้หักค่าใช้จ่ายตามสมควรอันได้มีการรับรองโดยถูกต้องแล้ว ตามที่ต้องจ่ายไปในการควบคุมและจัดการทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งจะต้องทำบัญชีส่งตามข้อตกลงที่ได้ทำกันไว้” (will continue to hold all Japanese and other enemy property at the disposal of the allies after the deduction of reasonable expenses properly vouched for incurred in control and management of such property to be accounted for under agreed arrangements) โดยผลของการเจรจานั้น ฝ่ายอังกฤษจึงยอมรับว่าหัวข้อความตกลงเป็นอันเลิกกันไป

(๕) ข้อผูกพันดังกล่าวในข้อ ๔ รัฐบาลได้เสนอต่อสภาผู้แทนและวุฒิสภาแล้วแต่เดือนพฤษภาคม ๒๔๙๐ ทั้งได้มีประกาศหนังสือแลกเปลี่ยนดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา

ฉบับลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐ จึงเป็นอันไม่มีปัญหาว่ารัฐบาลไทยมีความผูกพันที่จะถือบรรดาทรัพย์สินของญี่ปุ่นของศัตรูอื่นไว้ให้สัมพันธมิตรใช้

(๖) ที่กล่าวมาแล้วเฉพาะในปัญหาตัวบท ส่วนในทางปฏิบัติตั้งแต่วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ เป็นต้นมาแล้ว รัฐบาลอังกฤษและอเมริกันได้ยื่นบันทึกร่วมขอให้รัฐบาลไทยกักกันบรรดาทรัพย์สินของศัตรูในประเทศไทยไว้จนกว่าฝ่ายสัมพันธมิตรจะวินิจฉัยเกี่ยวกับการจำหน่ายสินทรัพย์ดังกล่าวเป็นเสมือนหนึ่งแห่งการใช้ค่าปฏิกรรม และหลังจากนั้นมาการติดต่อในเรื่องสินทรัพย์ของศัตรูต่อสหประชาชาติ สถานเอกอัครราชทูตอังกฤษและอเมริกันได้ร่วมกันติดต่อกับ ก.ท.ส.งดการชำระหนี้จากกองสินทรัพย์ดังกล่าวโดยมิได้รับอนุญาตจากสถานเอกอัครราชทูตอังกฤษและอเมริกันอันเป็นเหตุให้มีการฟ้องร้องคดีถึงศาลอุทธรณ์มาจนกระทั่งทุกวันนี้

(๗) เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชั้นแรกเริ่ม ทั้งฝ่ายอังกฤษและอเมริกัน ก็ขอให้รัฐบาลไทยปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการควบคุมทรัพย์สินของศัตรูนี้เสีย เพื่อให้คล้อยตามความผูกพันระหว่างประเทศของรัฐบาลไทย ซึ่งฝ่ายเราได้พิจารณาค้างมาจนกระทั่งบัดนี้

(๘) ในหลักการเมื่อความผูกพันที่ประเทศไทยทำไว้กับต่างประเทศ ได้ผ่านรัฐสภาและมีประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ไม่น่าที่จะอาศัยบทกฎหมายภายในซึ่งขัดต่อความผูกพันดังกล่าวนั้นขึ้นอ้างได้ แต่เมื่อปรากฏว่าศาลยังคงยึดถือพระราชกฤษฎีกาเป็นใหญ่ก็จำเป็นต้องแก้ไขพระราชกฤษฎีกาเสียใหม่

(ลงชื่อ) กนต์ธีร์ ศุภมงคล

กรรมการเมืองตะวันตก

๖ มกราคม ๒๕๕๒